

Tatsinniyoyi
Hausa

Ta farce

Akwai cikin wani dan gari, wata mace da bata taba samun aifuwa ba, kullum dai sai tata rokon allah ya ba ta ko danda guda. Ana nan da watara na sai dan kurji ya hito mata da farce da ta fashe shi sai yan iya kyaukkyawa ba ta san abun da ya taba.

Wannan iya, kuma kowane irin aiki ne sai dai tayi ma kanta. Wata rana sai ta ce ma iyarta ta shiga rahewa ta debo hatsi, sai ta ce ita bata shiga rahewa da nan uwar tata ta ce mata wane irin kyau ne gare ta da bata shiga rahewa ita ko ta ce sai taga wanda tahi ta kyau, ta kama hanya. Garin da duk ta kai sai ta tsaya ta dibi waha.

In shiga rahewa inna ta hana ni shiga rahewa abba ya hana ni shiga rehewa niko na ture in shiga rahewa in Sokoto in Kano, in birnin ba iro sai naga mai koyon da ina da kayan da iro sai dan nan samari da yan mata sunka ce mata ta wuce gaba nan babu yarinya da ta kai ki kyau.

Kuma ta kai wani gari ta dibi waka anka ce ta tahi gaba, sai da ta kai inda adda mai kyaun garin, ta dibi waka, dan nan kowa ya hito yana kallon ta.

Akwai wadansu samari guda uku dukan su yarinya guda suke so, ama dai kowanen su bai sani ba ; kuma basu taba gamuwa ba wajen hira. Wata rana wannan budurwar tahi niya tafiya wani dan gari, sai ta ce ma wadannan samari guda gida uku su rakanyeta tun da safe duka uku suka tashi zuwa rakiya. Ana tsakan tahiya sai aka sako ruwa, sai guda cikin su ya ce mi zai yi ya tare wadannan ruwa sai ya samu wata yar dubara, ya gina daki ya ruheta da cawa sunka shiga sai da aka doke ruwa, da ruwan sunka ida sai sunka gama hanya. Ana tsakar tahiya sai budurwan tahi talalabiya ta dauketa kayin ta kai kasa guda cikin su ya dobo icce ya janjera dan ka ta kai kasa.

Kuma suka kama hanya, sai gasu gaban wani babban tabki kuma hanya da za su bi ce, basu san kakan da za su yi su wuce, daga nan guda ya

debo takobin shi ya raba ruwan tabki biyu suka
samu suka wuce.

Tatsinniyar Mahalbi

Wani mahalbi ne yake da dīya mai dan karan kyau.

Diyar ba ta fitowa waje, kullum gidansu rufe yake. Kuma babu wanda ya san sunanta «Delu» sai ubanta.

I ya tafi halbi sai ya kaso namomin daji da yawa. In ya zo gida sai ya ce:

Ke Delu, Dela, yar aifuwa maza Dela, buɗe mini gida na yo dare.

In ya yi wannan wakar ya kare, sai ta buɗe mishi gida ya shiga. Kullum dai, haka ne; sai wata rana wani bafade ya laɓe jikin gidan. Da ya zo, ya yi wakar da yake yi ya kare, sai Delu ta buɗe mishi gidan ya shiga. Wan safake sai bafade ya zo ya ce ma sarki: "ranka ya daɗe, na ga wani abu, in ba gidanka ba, gidana". Sarki ya ce "gidanka?" a'a «gidana».

Sai ya ce: na ga wata yarinya mai dan karan kyau gidan wani mahalbi.

Sarki ya ce to ku je ku kamota. Da suka tafi sai bafaden ya yi wakar kamar yadda ubanta yake yi, ita kuma sai ta buɗe kofar gidan sai suka shiga suka kamata suka kai ta gidan sarki.

Da uban ya zo ya yi waka, ya yi waka ya ji shiru. Ko da ya taɓa kofa sai ya ga gidan buɗe yake. Ya yi ta kuka.

Kan kurus, kan kusu

Da muguwar rawa gwamma kin tashi.

Akwai wani sarki, shi dai wannan sarkin yana da wata jakada wanda ya amince da ita iyakar amincewa. Kudinsa ma duk ita ke ajewa. In yana son wani abu sai ya aika kawai ta bashi.

Suna nan haka kullum in anyi lissafin kudin sai a ga suna saurin karewa.

In ya lissafta kudin duk abin da ya kashe cikin yini ya samu kamasfan biyu, in ya shigo ya tambayeta sai jakaduyar nan tace fan biyar ko shidda. Duk abin ya dami sarki amma bai bayyana mata ba don ya tabbata da dai ba ta daukar ko anini sai inya bata saboda haka ya ce daga yau zan amshi abinda zan yi amfani da shi a yini, a lokaci guda.

Ambuka game da tuwo

Wata rana wani mutunene, shi dai wannan mutumin sunan sa Ambuka sai ya yi bako. To abune dai da yake cikin al'adu idan ka yi bako, ka yi mishi liyafa domin in yaje gida ya fada to game da haka nan, ya samu ya yi kokarin samo nama aka gyara masu dage-dage.

Lokacin abinci da ya zo sai ya tattaro kasussuwa ya kai gaban bako ya tara kashi mai tauri wato shi nufin shi bako na kan kashi ya na bata lokacinshi wajen gurgurza shi kuma ya sami tuwon da nama ya ci ya koshi. Sai ya cewa bako.

To ga wannan fa dan kai aka kawo. Sai bako ya ki shururar shi ya dora cin tuwonsa. Ana nan, ana nan maigidan sai ya sami wani wayo sai ya zage hannun shi daga cikin kwano.

Shi ko bako sai cin tuwonshi ya ke wato shi nufushi, bako dai ya dena cin tuwo, idan an dauke an maida sauran gida shi ya ida kayanshi.

Bako ya yi kamar bai ji ba mutun dai ya ga tuwo
yana kasa sai ko ya maido hannunsa ya ce kai in
kai jaki ne ni ma jakin ne.

Dan shi ne ake cewa rewa bata da dadi

Abin da ke sa maciji na cin kwado

A lokacin da, can da, kwaduna a cikin su ke da sarki, sarkin sauran namomin daji kamar su micizai da sauran su.

Don tsananin arzikinshi ba a san ba ma ko shanu nawa gare shi ba, balle awaki da sauransu.

Dan tsananin tsoron da ake mishi da kuma sai abin da ya ce wa mutanen nashi ke yi, duk masu mishi kiyo ba su iya tambaya shi alhakinsu ba.

Amman duk a cikin wadanda yake iko, duk ya hi rena micizai.

Kullum sa yake ana ba su kashi yadda ya kamata.

Kuma bayan an ba su kashin sai ya yi ta sa su wahala har su gaji gaba daya. Amman duk wahalolin da yake ba su, ba su taba mishi rishin arziki ba.

Wata rana sai tsohuwar sarkin ta rasu. Daga ta kowane lungu, gudu suke don su zo, su nuna rishin jin dadinsu.

Kwado, duk da yana na gaban gawar uwarshi bai bar kuntata masu ba, sai biya yake layi-layi yana ba wadanda ba su nan ga yin kuka kashi don kowa da kowa ya yi ta kukan.

Yana cikin ban kashin sai ga wani tsohon maciji a cikin wani lungu yana gyangyadi.

Nan da nan ya fada shi da bugu, sai yan uwan suka kama kuka don tsananin jin tsoro.

Sai wani dan karamin miciji ya tashi ya ce duk wadannan koke-koken da muke yi don nuna rishin jin dadinmu bai isa ba ha sai ka shiga mutane da bugu, sai ko ya fada shi da bugu, da ya yi zuciya, sai kawai ya buɗe bakinshi ya haɗe kwadon, su kuma yan uwar nashi suka fada sauran.

Shi ne mafarin macizai ke cin kwadinan.

Labarin wani malami

A wani ɗan gari ke da wani malami. Shi dai wannan malamin yana da mata uku.

Malam Zakari mai kirki ne. Amma abin da ke mashi ciwo da bai aifuwa. Saboda bai aifuwa matanshi suka tafi suka barshi. Daga shi sai almajirai. Akwai babban abokinshi, wannan abokin mai jin tausai ne. Sai ya ce zai ba malam Zakari diya aure. Ya zo gidan malami dan ya shaida mishi.

Malam ya ce ka shaidama yarinya ne, da luwarta, da sauran yan uwa ? Abokin ya je gida ya shaidawa kowane cikinsu.

Da zuwa gida ya fara shaidawa ma uwar yarinya. Uwa ta ce. Wanda bai aihuwa za a aura wa Lami ? Sai mijin ya ce : komi na Allah ne, kin ka san na da rabo wajen ubangiji. Mata malam ta ce ka shawartawa wa Lami ? Ya kiro Lami bayan salar magariba ya gaya mata. Mi ya fito daga bakin Lami ? Ba komi baba abinda kuka ce shi za

a yi. Baban Lami ya yi murna. Ya ce ... Allah shi yi albarka. Bayan ya shawarta wa kowa, sai ya koma wayen malami ya gaya mishi. A ka zo aka yi buki, sai aka kai Lami gidan mijinta. Bayan wata uku sai Lami, ta fara ciwo kama su ciwon kai da sauransu. Ashe ciki ne ke ga Lami. Malami ya yi murna. Wata rana yana kwance bai da lafiya, ya kira matarshi ya ce kin ga wannan ciwon bai bari na a duniya, in kika aihu da ko diya ki rike su da amana. Kuma ki sa su makaranta, kamar yanda muka yi makaranta.

Tsatsinniya : Biri, Kura, Bunsuru da Akuya

A cikin wani daji akwai wata kura wa'dda ke da gidanta mai kyau kwari da gaske a wani kogo, ta gyara shi da kyau, babu abin da babu a ciki. Sai kurar nan ta samu wani biri ta sa shi tsaron gidanta, kullum in ba ta nan, don kar wani abu ya fasa, ko kuma a yi mata sata. Kullum biri nan ba ya rabuwa da gidan kura. Sai wata rana yana zaune sai ga wani bunsuru da matarshi da diyansu uku. Sun faɗo gidan kura. Dalilin sun tafi kiwo har dare ya yi musu, suka rasa hanyar komawa gari. Suna tsoron kar su gamu da zaki ko kura. Biri ya ce musu ku rufa ma kanku asiri, gidan kura ne, kuma in ku kawo taurin kai, in je yanzu in gaya mata ta zo ta hau doronku dai-dai. Akuya ta cema mijinta kaka za mui? Biri ya ce ni fa na gaya muku, ka gudu, in ba haka ba zan je in kirawo ta. Sai bunsuru ya ce ka tafi, ka gaya mata masu gidan ne suka zo. Da biri ya tafi, bunsuru ya cema matarshi in muji tafiyar su, sai

ki tura diyan nan cikin kogo, idan su fara kuka sai
ki gaya mini ni kuma in tamboye ki mi suke so ?
Daga nan sai ki ce naman kura danye suke so.
Biri har ya kai wurin kura, ya gaya mata, ita
kuma ta tsorata, har hankalinta ya tashi. Kura ta
ce su tafi ta gansu, sun kusa kawowa sai suka ji
akuya tana ce ma mijinta akwai kingin najiya
yaran nan sun ki ci, sai naman kuru danye suke
so. Koda kura ta ji haka, sai ta ce ma bari ya tafi
ya gaya musu bai gan ta ba. Kura ta yi cikin daji.
Biri ya tafi ya gaya musu. Su kuma suka samu
gidansu.

Tatsinniya : Zaki, biri da kura

Wata rana kura, zaki da biri suna neman abinci, sai kura ta ce ta iya sata. Zaki ya ce mata tun da kin iya ki tafi ki sato. Kura ta tafi ta sato kwai shidda da kaza shidda. Da ta dawo sai zaki ya ce ta raba ita da ta sato su. Kura ta ce tun da mu uku ne kowane ya dauki kwai biyu da kaza biyu. Zaki, shi kuma da ya ji kura ta gayi haka sai ya yi kwance kwance ya halbe ta ga ciki, ita kuma ba ta tsaya bata lokacin ta ba, sai ta ce kafa mi na ci ban baki ba. Shi biri ya haye bisa icce. Daga ranar nan kura ba ta kara dawowa ba cikin gari, shi guma biri kullum yana bisa icce.